

Lobsang Rampa

AL TREILEA OCHI

Traducere din limba engleză:

MARIANA BURUIANĂ

EDITURA HERALD
București

Cuprins

- 5 Cuvânt înainte
- 7 Capitolul I - Primele zile acasă
- 35 Capitolul II - Sfârșitul copilăriei
- 51 Capitolul III - Ultimele zile acasă
- 61 Capitolul IV - La porțile Templului
- 79 Capitolul V - Viața unui chela
- 95 Capitolul VI - Viața în lamaserie
- 107 Capitolul VII - Deschiderea celui de-al
Treilea Ochi
- 115 Capitolul VIII - Potala
- 133 Capitolul IX - Bariera Trandafirului
Sălbatic
- 147 Capitolul X - Credințe tibetane
- 169 Capitolul XI - Trappa
- 179 Capitolul XII - Ierburi și zmeie
- 209 Capitolul XIII - Prima vizită acasă
- 219 Capitolul XIV - Folosind al Treilea Ochi
- 235 Capitolul XV - Secretul Nordului. Yeti
- 249 Capitolul XVI - Lama
- 273 Capitolul XVII - Inițierea finală
- 281 Capitolul XVIII - Tibet, adio!

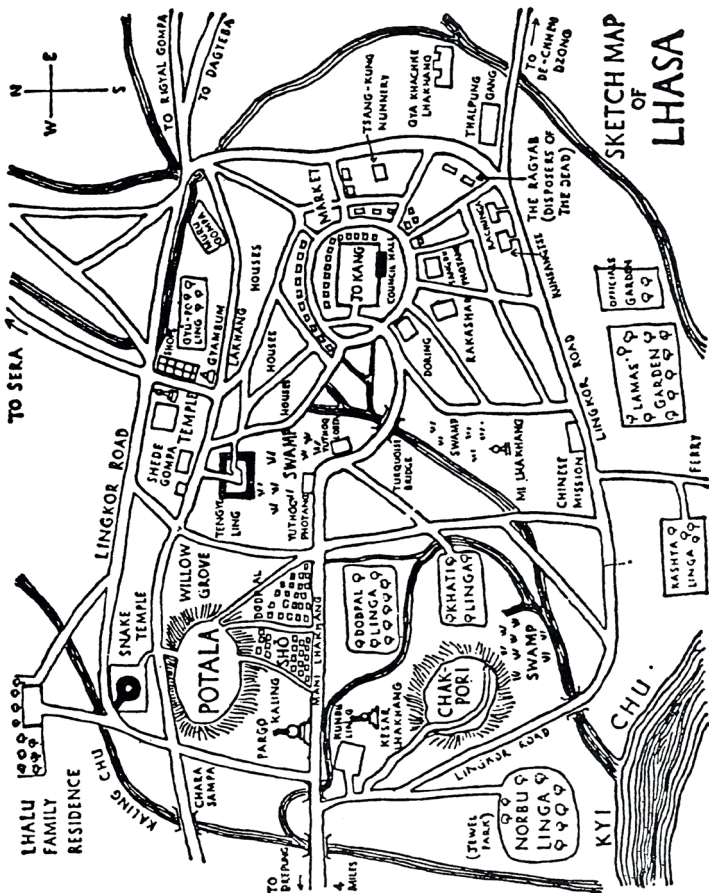
Cuvânt înainte

Eu sunt din Tibet. Unul dintre pușinii care au atins această lume stranie și îndepărtată. Construcția și gramatica acestei cărți lasă mult de dorit, dar eu n-am fost niciodată instruit în limba engleză. Școala „mea” de limbă engleză s-a făcut în închisoarea japoneză, unde am învățat-o cât de bine am putut de la englezoaicele și americancele deținute acolo. Scrisul în engleză l-am învățat printre „necazuri și suspine”.

Acum țara mea iubită este invadată de către comuniști – așa cum a fost prezis. Numai din acest motiv mi-am ascuns adevăratul nume, ca și pe cel al prietenilor mei. Făcând atât de multe împotriva comunismului, știu că prietenii pe care îi am în țările comuniste ar avea de suferit dacă aș fi urmărit. Fiindcă am căzut atât în mâinile comuniștilor, cât și în ale japonezilor, știu din experiență ce poate să facă tortura. Dar nu despre tortură este vorba aici, ci despre o țară iubitoare de pace care a fost multă vreme înțeleasă greșit și foarte rău reprezentată.

Unele relatări pe care le fac – cel puțin așa mi s-a spus – sunt greu de crezut. Acesta este dreptul oricui, însă trebuie ținut seama că Tibetul a rămas multă vreme o țară necunoscută restului lumii. Cel care s-a încumetat, la un moment dat, să scrie despre o țară unde „oamenii călăresc țestoasele în apa mării”, a fost batjocorit și tratat cu dispreț. La fel au pățit și cei care au povestit despre existența unor „fosile vii” de pești. Totuși acestea au fost descoperite recent și un specimen a fost dus în S.U.A. pentru cercetări. Oamenii aceia nu au fost crezuți. Totuși ei și-au dovedit în cele din urmă onestitatea. La fel aș vrea să fac și eu.

Lobsang Rampa
Scrisă în Anul Oii de Lemn

SKETCH MAP OF LHASA

Capitolul I

PRIMELE ZILE ACASĂ

„Oe. Oe. Ai patru ani și nu te poți ține pe cal! N-o să ajungi niciodată bărbat! Ce va spune nobilul tău tată?” Cu aceste vorbe, bătrânul Tzu dădu poneiului – și nefericitului călăreț – o lovitură sănătoasă peste fund, și scui pă în țărână.

Acoperișurile și cupolele aurite din Potala sclipeau în lumina soarelui strălucitor. În împrejurimi, apele albastre ale lacului de lângă Templul Șarpelui se unduiră, notând trecerea unei păsări de apă. Din depărtare, pe întinderea drumului pietruit, se auzeau strigătele și țipetele oamenilor îndemnând iacii leneși să iasă din Lhasa. De la o distanță și mai mare se auzeau bubuitoarele „bmmm, bmmm, bmmm” – acordurile grave ale „trompetelor” la care călugării-muzicieni exersau în locuri ferite de ochii mulțimii.

Dar nu aveam timp pentru astfel de lucruri banale. Îmi revenea serioasa sarcină de a sta așezat pe poneiul meu năbădaios. Nakkim avea alte lucruri în minte. El dorea să fie liber de călăreț, liber să pască, să-și întindă

picioarele și să lovească aerul cu ele. Bătrânul Tzu era un maestru de călărie aspru și temut. Toată viața fusese sever și dur, și acum, în calitate de protector și instructor de călărie al unui copil de patru ani, răbdarea sa făcea deseori loc încordării. Fiind de obârșie din Kham, fusese ales împreună cu alți bărbați pentru mărimea taliei și puterea sa. Avea aproape șapte picioare înălțime (aprox. 2,10 m) iar umerii bine câptușiți îi sporeau și mai mult statura. În partea răsăriteană a Tibetului există o regiune unde oamenii sunt neobișnuit de înalți și puternici. Mulți au mai mult de șapte picioare înălțime și sunt aleși pentru a servi în calitate de călugări-polițiști în toate lamaseriile. Ei își câptușeau umerii pentru a face ca lățimea lor să crească și mai mult, își înnegreau fețele pentru a fi cât mai fioroși, și purtau bastoane lungi pe care erau gata să le folosească în cazul oricărui răufăcător fără noroc.

Tzu fusese călugăr-polițist iar acum făcea pe dădaca la un prințisor! Era prea infirm ca să meargă mult pe jos și astfel toate drumurile zilnice le făcea pe spina calului. În 1904 britanicii conduși de colonelul Younghusband invadaseră Tibetul și provocaseră multă suferință. Credeau probabil că cea mai simplă metodă de a ne câștiga prietenia era să ne bombardeze clădirile și să ne ucidă oamenii. Tzu participase atunci la luptele de apărare și pierduse într-o explozie o parte din șoldul său stâng.

Tatăl meu făcea parte din oamenii aleși în guvernul tibetan. Familia sa, ca și cea a mamei, se număra între primele zece familii și astfel, alături de ele, părinții mei aveau o influență considerabilă în afacerile țării. Voi oferi ceva mai încolo mai multe amănunte despre forma noastră de guvernământ.

Tata era un bărbat înalt, puternic, de aproape șase picioare înălțime (aprox. 1,90 m). Puterea sa era ceva de care putea fi mândru. În tinerețe era capabil să ridice un ponei de la pământ și era unul din puținii oameni care ar fi fost în stare să se lupte cu cei din Kham și să iasă învingător.

Cei mai mulți tibetani au părul negru și ochi căprui închis. Tatăl meu era o excepție, avea părul castaniu și ochii cenușii. Deseori dădea curs unor explozii de mânie, fără să știm din ce pricină. Nu ne dădeam seama cât de grea era sarcina sa. Tibetul trecea printr-o perioadă de mari tulburări. Britanicii îl invadaseră în 1904 și Dalai Lama fugise în Mongolia, tata și alți membri ai cabinetului fiind lăsați să conducă țara în absența sa.

În 1909 Dalai Lama s-a întors în Lhasa după ce a stat o perioadă la Pekin. În 1910 chinezii, încurajați de succesul invaziei britanicilor, luă Lhasa cu asalt. Dalai Lama se retrase din nou, de data aceasta în India. Chinezii au fost alungați din Lhasa în 1911, în timpul Revoluției chineze, nu înainte de a săvârși crime îngrozitoare împotriva poporului nostru.

În 1912 Dalai Lama se reîntoarce în Lhasa. În tot răstimpul absenței sale, în acele zile extrem de grele, tatăl meu și ceilalți membri ai cabinetului purtară întreaga răspundere pentru guvernarea Tibetului. Mama avea obiceiul să spună că, după aceea, purtarea lui nu a mai fost niciodată aceeași. Era limpede că nu avea timp pentru noi, copiii, și nu mai primeam semne de afecțiune din partea sa. Eu, mai ales, părea că-i stârnesc cel mai mult mânia și de aceea am fost dat pe mâna prea puțin milostivului Tzu „pentru a lua o pauză”, după vorba tatei.

Slaba mea performanță la călărie era primită de Tzu ca o insultă personală. În Tibet copiii mici din clasa superioară învață să călărească chiar înainte de a fi în stare să meargă!

Îndemânarea la călărie este esențială într-o țară în care nu există trafic pe roți, unde toate călătoriile se fac fie călare, fie pe jos. Nobilii tibetani se antrenau ceas de ceas, zi de zi. Ei puteau sta în picioare pe șaua îngustă a unui cal în galop și puteau să împuște cu o carabină într-o țintă mișcătoare, pe care să o schimbe apoi cu un arc cu săgeți.

Câteodată mai mulți călăreți iscusiți mergeau în formație în galop de-a lungul câmpiei și schimbau caii sărind dintr-o șă într-alta. Iar eu, la patru ani, nu puteam sta nici măcar într-o singură șă!

Poneiul meu, Nakkim, era lătos și părul și-l purta lung. Capul său mic era inteligent. Cunoștea nenumărate tertipuri prin care să neliniștească călărețul, făcându-l nesigur. Unul dintre trucuri era să pornească iute în galop, apoi să se oprească brusc și să-și încline capul. Alunecam din nefericire înainte pe gâtul lui după care el își înălța capul cu o smucitură, așa că eram obligat să fac o tumbă completă înainte de a mă prăvăli la pământ. Apoi se oprea în loc și mă privea mulțumit, cu un aer plin de satisfacție.

Tibetanii nu călăresc niciodată la trap; poneii fiind mici de statură, călăreții ar fi ridicoli mergând pe ei la trap. De cele mai multe ori plimbarea ușoară ajunge, păstrând galopul pentru antrenament.

Tibetul era o țară teocratică. Nu aveam nici o chemare pentru „progresul” lumii exterioare. Nu ne doream decât să devenim capabili să medităm și să putem depăși limitele trupului.

Înțelepții noștri realizaseră demult că Vestul râvnea bogățiile Tibetului și au știut că atunci când străinii vor intra aici pacea va dispărea. Sosirea comuniștilor în Tibet le-a dovedit că presimțirile lor fuseseră corecte.

Casa noastră se afla în Lhasa, în elegantul district al Lingkhor-ului, pe drumul circular din jurul orașului Lhasa, și în apropierea Palatului. Acolo existau trei drumuri concentrice și cel exterior, Lingkhor, era cel mai folosit de către pelerini.

La fel ca celelalte reședințe din Lhasa, casa unde m-am născut avea două etaje cu vedere la stradă. Nimănui nu i se permitea să privească de sus la Dalai Lama, astfel că limita înălțimii era de două etaje. Dar cum această limită se aplica numai la o singură procesiune pe an, multe case erau dotate cu o structură din lemn, ușor demontabilă, ridicată pe acoperișurile apartamentelor și folosită timp de aproape unsprezece luni pe an.

Casa noastră era din piatră și fusese construită în urmă cu mulți ani. Avea forma unui pătrat scobit, săpat în jurul unei imense curți interioare. Slujitorii noștri locuiau la parter, iar noi ocupam camerele de la etaj. Eram norocoși să avem o scară din piatră între nivelurile casei; cele mai multe case tibetane aveau o scară din lemn sau, în cazul cabanelor de la țară, un stâlp crestat pe care fiecare vizitator îl folosea împreună cu riscul ce și-l asuma pentru fluierul piciorului. Acești stâlpi crestați deveneau foarte alunecoși odată cu deasa lor întrebuințare – căci untul de iac de pe mâini fusese transferat stâlpului – și țaranul care uita aceasta se prăbușea repede în locuința de jos.

În 1910, în timpul invaziei chineze, casa noastră a fost în parte distrusă și peretele din interior al clădirii a fost dărâmat. Tata a trebuit să-l reconstruiască pe o

înălțime de patru etaje. Această limită nu depășea drumul circular și noi nu puteam privi în capul lui Dalai Lama în timpul procesiunii, așa că nu au fost plângeri.

Poarta prin care se intra în curtea interioară se întărise și se înnegrise cu timpul. Invadatorii chinezi nu au putut să treacă de grinzile solide din lemn, așa că au distrus un perete. Chiar deasupra porții de la intrare se afla camera administratorului. Acesta observa pe oricine intra sau ieșea. El făcea angajările și cerceta dacă gospodăria lucra eficient. Aici, la fereastra sa, în asfințit, în sunetul asurzitor al trompetelor din mânăstiri, soseau cerșetorii din Lhasa cerându-și hrana care să-i ajute să reziste în întunericul nopții. Toți conducătorii nobili făceau provizii pentru sărmanii din districtul lor. Deseori condamnații în lanțuri veneau aici, căci erau puține închisori în Tibet și prizonierii colindau străzile, cerșindu-și mâncarea. În Tibet condamnații nu erau socotiți sau înfățișați ca niște paria. Noi știam că oricare dintre noi putea fi condamnat – dacă ar fi fost cercetat – așa că cei lipsiți de noroc erau tratați rezonabil.

Doi călugări locuiau în camerele din dreapta supraveghetorului; ei erau preoții gospodăriei și se rugau zilnic pentru ca activitățile noastre să capete binecuvântarea divină. Unii nobili aveau numai un preot, dar poziția noastră cerea doi. Înaintea oricărui eveniment deosebit erau consultați preoții, și ei primeau cererile de rugăciuni pentru obținerea favorurilor zeilor. La fiecare trei ani preoții se reîntorceau în lamaserii și alții le luau locul.

În fiecare aripă a casei exista o capelă. Întotdeauna lămpile cu unt se păstrau arzând în fața unui altar din lemn sculptat. Șapte vase cu apă sfințită erau curățate și umplute de mai multe ori pe zi. Era important să fie curate căci zeii puteau dori oricând să vină și să bea din

ele. Preoții erau bine hrăniți, mâncau aceeași mâncare ca toată familia, astfel că se rugau mai bine și puteau spune zeilor că hrana consumată a fost bună. În stânga administratorului locuia expertul în legi, care veghea ca gospodăria să funcționeze legal și corect. Tibetanii respectă cu scrupulozitate legile și tatăl meu trebuia să fie un exemplu în acest sens.

Noi, copiii – fratele Paljor, sora Yasodhara și cu mine – locuiam într-o aripă nouă de pe partea pieței, ceva mai departe de drum. În stânga exista o capelă, în dreapta, o sală de studiu, pe care o frecventau și copiii servitorilor. Lecțiile erau mai mult lungi decât variate.

Paljor nu mai locuia în trup. Fusese prea slab și nepotrivit pentru viața grea la care eram expuși. Înainte să împlinescă șapte ani ne-a părăsit, reîntorcându-se în Țara cu o Mie de Temple. Când el a trecut dincolo, eu nu împlinisem încă patru ani. Însă îmi amintesc bine clipa când Oamenii Morții au venit în timp ce el stătea întins, ca o coajă uscată, și cum l-au dus departe, să îl ciopârțească și să-l transforme în hrană pentru vulturii hoitari, după cum era obiceiul.

Capitolul II

SFÂRȘITUL COPILĂRIEI

„Oh! Yulgye, mă tragi de păr! Voi fi chel ca un călugăr dacă nu te oprești”.

„Ține-ți firea, Lobsang! Coada de păr trebuie să fie puternică și bine unsă, căci altfel nobila ta mamă îmi va lua pielea.”

„Dar Yulgye, nu fi atât de aspru, îmi răsucești capul de tot!”

„Oh, nu-mi pasă, mă grăbesc!”

Stăteam pe podea, cu un slujitor încăpățânat care îmi răsucea capul trăgându-mă de coadă! În cele din urmă groaznicul obiect ajunsese rece ca un iac înghețat și strălucitor ca lumina lunii pe lac! Mama era ca prinsă de un vârtej, se mișca atât de iute prin preajmă că simțeam aproape că aveam mai multe mame! Erau date ultimele ordine, se făceau planurile finale și se vorbea mult și exaltat. Yaso, cu doi ani mai mare ca mine, se agita ca o femeie de patruzeci. Tata se închisese în camera lui și era ferit de vacarm. Voiam să fiu și eu cu el!

Dintr-un anume motiv mama aranjă să mergem la Jo-Kang, catedrala din Lhasa. Evident, trebuia să dăm o atmosferă religioasă ultimelor acțiuni. Cam la zece dimineața (timpul în Tibet e foarte elastic) un gong pe trei tonuri sună să ne cheme la punctul de întâlnire. Cu toții am încălecat pe ponei: tata, mama, Yaso și încă vreo cinci, incluzându-l pe șovăielnicul de mine. Am tăiat de-a curmezișul drumul Lingkhor-ului și am plecat pe jos spre Potala.

Acesta este un munte de clădiri, având cam 400 de picioare înălțime (cam 130 m) și 1200 de picioare lungime (cam 400 m). Trecând de satul Sho, am mers de-a lungul câmpiei Kyi Chu și o oră jumătate mai târziu am ajuns în fața templului Jo-kang. În jur sunt îngrămădite case mici, magazine și tarabe pentru pelerini. Timp de 1300 de ani Catedrala a rezistat aici, primindu-și adoratorii. Înăuntru, pardoselile din piatră aveau urme adânci, făcute de călcătura pașilor atâtor devoți. Pelerinii dădeau roată cu recunoștință pe Circuitul Intern; fiecare învărtea de sute de ori moriștile de rugăciune pe măsură ce trecea, repetând fără încetare mantra „Om! Mani Padme Hum!”

Grinzi uriașe din lemn, înnegrite de timp, susțineau plafonul, iar mirosul puternic de la arderea permanentă de esențe plutea în jur ca lumina norilor de vară pe un vârf de munte. Lângă pereți se aflau statuile din aur ale zeităților credinței noastre. Site din metal aspru, cu ochiuri mari ca să nu împiedice vederea, protejau statuile de cei a căror devoțiune era întrecută de lăcomie. Cele mai multe statui, dintre cele mai venerate, erau pur și simplu îngropate în pietre prețioase și comori, îngrămădite în jurul lor de pioșii doritori de favoruri.

Sfeșnice de aur masiv țineau lumânările arzând încontinuu, flacăra lor rămânând aprinsă neîncetat timp de aproape 1300 de ani. Din colțurile întunecate veneau sunete de clopote, de gonguri, precum și șuieratul surd al scoicilor de mare. Am făcut circuitul templului așa cum cerea tradiția. Devoțiunile fiind încheiate, am urcat pe acoperișul plat. Numai cei câțiva aleși puteau intra aici; tata, făcând parte dintre custozi, era primit întotdeauna.

Forma guvernelor noastre (da, la plural) este interesantă. În fruntea Statului, a Bisericii și a ultimei Curți de Apel se afla Dalai Lama. Oricine din țară putea să-i înmâneze o cerere. Dacă petiția sau cererea era justă, sau dacă o nedreptate fusese săvârșită, Dalai Lama vedea dacă cererea fusese onorată, sau nedreptatea corectată. Nu este exagerat să spunem că fiecare om din țară, probabil fără excepție, îl iubea sau îl venera. Era un autocrat, folosea puterea și dominarea, dar niciodată pentru sine, ci numai pentru binele țării. El știa că urma să aibă loc o invazie comunistă și că vreme îndelungată Tibetul va fi lipsit de libertate, și de aceea a cerut ca un mic număr dintre noi să fie special pregătiți pentru ca arta preoției să nu dispară.

După Dalai Lama urmau două Consilii, de aceea am scris „guverne”. Primul era Consiliul Ecleziastic. Patru membri ai acestuia erau călugări cu statut de lama. Ei erau responsabili, în fața Celui Foarte Profund, de toate afacerile lamaseriilor și ale mănăstirilor de călugărițe. Toate problemele ecleziale erau prezentate în fața lor.

Consiliul de Miniștri venea pe urmă. Acest consiliu era constituit din patru membri, trei laici și un cleric. Ei lucrau pentru a administra țara în întregul ei și erau responsabili pentru integrarea Bisericii și a Statului.

Doi oficiali, care pot fi numiți Prim Miniștri, căci asta erau de fapt, acționau ca „agenți de legătură” între cele două Consilii și își spuneau părerile personale în fața lui Dalai Lama. Ei jucau un rol important în timpul convocărilor excepționale ale Adunării Naționale.

Aceasta era formată dintr-un grup de cincizeci de oameni reprezentând cele mai importante familii și lamaserii din Lhasa. Ei se întâlneau numai în situații de urgență, așa cum a fost în 1904, când Dalai Lama s-a refugiat în Mongolia atunci când britanicii au invadat Lhasa. În legătură cu acest lucru, mulți oameni din Vest aveau strania idee că Cel Foarte Profund a fost laș, „dând bir cu fugiții”.

Nu, el nu „a dat bir cu fugiții”. Războaiele în Tibet sunt asemănătoare unui joc de șah; dacă regele este prins, jocul e câștigat. Dalai Lama era „regele” nostru. Fără el nu mai exista nici un motiv de luptă: el *era obligat* să se salveze pentru a menține țara unită. Aceia care îl acuză de lașitate în orice formă, oricât de simplă, nu știu despre ce vorbesc.

Adunarea Națională putea număra aproape patru sute de membri atunci când se adunau toți conducătorii din provincie. Tibetul e alcătuit din cinci provincii: Capitala, așa cum se numea deseori Lhasa, era în provincia lui U-Tsang. Shigatse se află în același district. Gartok este în vestul Tibetului, Chang în nord, iar Kham și Lho-dzong formează respectiv estul și sudul Tibetului.

Odată cu trecerea anilor Dalai Lama și-a crescut puterea și a făcut din ce în ce mai multe fără asistență din partea Consiliilor sau a Adunării. Și niciodată țara n-a fost mai bine condusă.